

Урок 3 Тема	Зміст навчального матеріалу.
Право Дата 16.09. 2022, 18.00	Поняття та ознаки права. Джерела права. Система права та її елементи. Цінність права.
	<p>Основні дефініції (поняття): Право – система загальнообов’язкових, формально – визначених правил поведінки, санкціонованих державою.</p> <p>Ознаки права:</p> <ol style="list-style-type: none"> загальнообов’язковість формальна визначеність (всі норми права мають форму письмового документу) санкціонованість державою (державні органи встановлюють, регулюють, контролюють и забезпечують виконання норм права, навіть за допомогою примусу) <p>Норма права - загальнообов’язкове, формально – визначене правило поведінки, санкціоноване державою. Право складається із великої кількості норм права, які прописані в законах, указах, постановах, розпорядженнях, рішеннях, ухвалах, наказах відповідних органів.</p> <p>Джерела права – способи зовнішнього вираження і закріплення правових норм. Із них ми отримуємо інформацію про зміст норм (правил).</p> <p>До основних джерел права належать:</p> <div data-bbox="363 1444 1279 1816" data-label="Diagram"> <p>The diagram is a rounded rectangle divided into four quadrants. In the center, there is a white horizontal bar with the text 'ДЖЕРЕЛА ПРАВА'. The top-left quadrant is purple and contains the text 'нормативно-правовий акт'. The top-right quadrant is blue and contains 'правовий прецедент'. The bottom-left quadrant is light blue and contains 'нормативний договір' and 'міжнародний договір'. The bottom-right quadrant is light blue and contains 'правовий звичай' and 'релігійні норми'.</p> </div> <p>Нормативно – правовий акт – це офіційний письмовий документ, прийнятий у встановленому законом порядку і формі уповноваженими на те суб'єктами. (<u>романо – германська правова система</u>)</p> <p>Поділяються на:</p>

1. закони - нормативно-правовий акт, прийнятий вищим законодавчим органом державної влади, що регулює найважливіші сфери суспільних відносин і має вищу юридичну силу. (приймає Верховна Рада України)
2. підзаконні правові акти (Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, постанови Верховної Ради України, рішення міністерств, рішення Обласних державних адміністрацій тощо

Правовий прецедент — рішення державного судового органу, що приймається за зразок у розгляді аналогічних справ у майбутньому. (*англо – саксонська правова система*)

Сьогодні він є найважливішим джерелом права в юридичних системах Великої Британії, Австралії, США, Канади та багатьох інших країнах.

Релігійна норма як правовий звичай - Під безпосереднім впливом релігійних норм формується канонічне право — правила поведінки нормативного загальнообов'язкового характеру в країнах, де релігію не відділено від держави; визнається одним із державних інститутів. (*релігійна правова система*).

Правова система= система права + юридична практика+ юридична ідеологія

Система права= норма права + галузь права

Норма права - загальнообов'язкове, формально – визначене правило поведінки, санкціоноване державою.

правова норма, будучи чітко вираженим деталізованим правилом поведінки, має свою структуру, яка складається з:

Взаємозв'язок цих трьох частин правової норми здійснюється за правилом «якщо > то > інакше», де:

- «якщо» — умови дії норми права,
- «то» — зміст правила поведінки,
- «інакше» — несприятливі наслідки, які настають із порушенням правила.

Розглянемо приклад:

Гіпотеза — частина правової норми, яка вказує на конкретні умови (життєві обставини), наявність яких дозволяє здійснити правило поведінки. Гіпотеза надає цим життєвим обставинам юридичне значення.

Диспозиція — частина правової норми, що містить саме правило поведінки, відповідно до якого повинні діяти учасники правовідносин. Зазвичай диспозиція містить права та обов'язки тих, хто вступає у правовідносини.

Санкція — частина правової норми, яка вказує на несприятливі наслідки, що настають для порушника правил поведінки (диспозиції). Відповідальність настає за порушення певної норми права.

Галузь права - система норм права, що регулюють однакові суспільні відносини.

Всі галузі права поділяються на:

Публічне право (велику роль відіграє держава) – конституційне, адміністративне, кримінальне, фінансове;

Приватне право – сімейне, трудове, цивільне тощо

В Україні до основних галузей права належать:

Назва галузі права	Сфера регулювання суспільних відносин
<i>Конституційне</i>	Закріплює основи суспільного и державного ладу, форму правління та державного устрою, механізм здійснення державної влади, правове становище особи.
<i>Адміністративне</i>	Регулює суспільні відносини у сфері державного управління, застосування адміністративних санкцій.
<i>Цивільне</i>	Регулює особисті немайнові та майнові відносини між фізичними та юридичними особами.
<i>Кримінальне</i>	Визначає види суспільно небезпечних діянь (злочинів) і покарання, що застосовуються до осіб, які їх скоїли.
<i>Сімейне</i>	Визначає особисті немайнові права людей та регулює їхні майнові відносини, які виникають у сфері шлюбу й сім'ї та питання опіки і піклування.
<i>Фінансове</i>	Регулює питання діяльності банків та відносини, що виникають у процесі надходження та розподілу коштів державного бюджету.
<i>Трудове</i>	Регулює трудові відносини між працівником і адміністрацією підприємства, установи.
<i>Господарське</i>	Регулює господарські відносини, в які вступають організації, підприємці під час своєї господарської діяльності.
<i>Житлове</i>	Регулює житлові відносини.

Структурним елементом галузі права є **правовий інститут**, що об'єднує споріднені правові норми і відрізняється від галузі права обсягом відносин, що регламентуються (менший обсяг, частина галузі права)

Можна сказати, що **система права=норма права + інститут права + галузь права**

Наприклад, галузь цивільного права містить такі інститути права: «купівля-продаж», «спадкування», «відшкодування збитків» тощо; галузі конституційного права — інститут громадянства, інститут виборчого права; галузь сімейного права — інститут заручин, інститут шлюбу тощо.

Моє право
розмахувати руками
завершується там,
де починається
ніс мого сусіда.

Емерсон

Рівність прав
не в тому, що всі ними
користуються,
а в тому,
що їх усім надано.

Сенека

Соціальне призначення права полягає в тому, щоб регулювати поведінку людей.

Без виконання правових розпоряджень у житті норми права мертві, вони втрачають своє соціальне значення.

Під реалізацією права розуміють перетворення, втілення розпоряджень юридичних норм у житті шляхом правомірного поведіння суб'єктів суспільних відносин (державних організацій, посадових осіб, суспільних органів і громадян).

Цінність права в рівному та справедливому регулюванні суспільних відносин, нашого життя.

